

Sygn. akt II Ns 668/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi Wydział II Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR A. M.

Protokolant: sekr. sąd. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku Gminy Ł. - Urząd Miasta Ł.

z udziałem P. T., R. G., B. S., H. Z., E. G., A. G., S. S., M. G. (1), J. G., M. S., K. S., M. G. (2), M. G. (3), M. G. (4), K. G., A. Z., M. P. (1), M. P. (2), K. P., A. T. (1), A. T. (2), A. I., M. M., M. N., M. G. (5), Z. G., L. G., N. M., D. N., Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzenia nabycia spadku po W. G., wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w dniu 20 października 2015 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II (...)

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygnatura akt II Ns 668/16

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 15 marca 2016 roku, Gmina Ł. wniosła o zmianę prawomocnego postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi,

w dniu 20 października 2015 roku, w sprawie o sygnaturze akt (...), stwierdzającego, iż spadek po zmarłym w dniu 4 sierpnia 2011 roku w Ł., W. G. nabyła Gmina Ł. W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż z dniem 28 czerwca 2009 roku, doszło do zmiany przepisów kodeksu cywilnego, które rozszerzyły katalog spadkobierców ustawowych posiadających pierwszeństwo dziedziczenia przed Gminą Ł. (wniosek k. 2-4).

Uczestnicy postępowania: R. G., H. Z., B. S., P. T., M. M., M. G. (5), Z. G., L. G., A. I., M. N., A. T. (2), A. T. (1), D. N., N. M., wnieśli o oddalenie wniosku (okoliczność bezsporna);

Pozostali uczestnicy postępowania nie zajęli stanowiska w sprawie (okoliczność bezsporna).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 4 sierpnia 2011 roku, w Ł. zmarł W. G., syn H. i I. (okoliczność bezsporna).

Na wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. przeprowadzone zostało postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku (okoliczność bezsporna).

Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2014 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze II (...) Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Gminę Ł. (postanowienie wydane w sprawie o sygnaturze II Ns(...), k. 275 – 276);

Odpis postanowienia o wezwaniu do udziału w sprawie, wraz z odpisem wniosku o stwierdzenie nabycia spadku oraz zobowiązaniem do złożenia odpowiedzi na wniosek został doręczony uczestniczce Gminie M. Ł. w dniu 29 grudnia 2014 roku (zwrotne potwierdzenie odbioru w sprawie o sygnaturze akt II (...) k.281).

Uczestniczka Gmina M. Ł. nie złożyła odpowiedzi na wniosek w sprawie o sygnaturze II (...), nie podjęła żadnych czynności w sprawie(okoliczność bezsporna).

Postanowieniem wydanym w dniu 20 października 2015 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze II Ns 499/12, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, stwierdził, że spadek po zmarłym w dniu 4 sierpnia 2011 roku, w Ł., W. G., synu H. i I. nabyła z dobrodziejstwem inwentarza Gmina M. Ł. w całości (postanowienie wydane w sprawie o sygnaturze II Ns 499/12 k. 365).

Niniejsze postanowienie jest prawomocne od dnia 11 listopada 2015 roku (stwierdzenie prawomocności wydane w sprawie o sygnaturze II (...) k. 365).

W dniu 15 marca 2016 roku Gmina M. Ł. złożyła wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wydanego w sprawie o sygnaturze II Ns (...) (wniosek k. 2 – 4).

Ujawnieni w toku niniejszego postępowania, a nie będący uczestnikami w postępowaniu o stwierdzeniu nabycia spadku po W. G., dalsi krewni, będący w kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego, odrzucili spadek po zmarłym W. G. w terminie (wypisy aktu notarialnego k. 44 – 45, k. 67 – 68, k. 72 – 73, oświadczenia k. 50, k. 51, k.52, k.91, 92, 93, k. 94, k. 140, k. 141, k. 142).

W toku niniejszego postępowania nie ujawniono żadnych innych spadkobierców zmarłego W. G. (okoliczność bezsporna).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej oraz w oparciu o dokumenty znajdujące się w załączonych aktach postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze II Ns (...)

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył co następuje.

Wniosek Gminy M. Ł. jest bezzasadny i jako taki podlega oddaleniu.

Podstawę prawną przedmiotowego wniosku stanowi przepis art. 679 kpc.

Przepis ten w §1 stanowi, że dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku wymaga spełnienia szeregu przesłanek, których zaistnienie prowadzi do skutecznej zmiany dokonanego uprzednio stwierdzenia nabycia spadku. Po pierwsze, wcześniej musi być wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, które w swej treści nie ujmuje rzeczywistych spadkobierców albo nie podaje wszystkich spadkobierców, bądź nie określa prawidłowej wysokości udziałów spadkobierców. Po drugie, wszczęcie postępowania, o którym mowa w art. 679 kpc następuje na wniosek. Wniosek ten może zgłosić każdy zainteresowany. Po trzecie, możliwość zgłoszenia wniosku przez podmiot, który

nie był uczestnikiem wcześniejszego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie jest ograniczona żadnym terminem. W tym przypadku wszczęcie postępowania w trybie art. 679 kpc może nastąpić w każdym czasie, po chwili uprawomocnienia się kwestionowanego postanowienia. Po czwarte, zgłoszenie wniosku przez uczestnika wcześniejszego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku jest dopuszczalne wtedy, gdy żądanie swe opiera na podstawie, której nie mógł powołać w poprzednim postępowaniu,

a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Po piąte, analizowane postępowanie wymaga przeprowadzenia dowodu, że spadek w całości lub części nabyła inna osoba, niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Po szóste wreszcie, zasadne i skuteczne przeprowadzenie dowodu określonego w art. 679 § 3 kpc obliguje sąd spadku do zmiany kwestionowanego postanowienia i stwierdzenia nabycia spadku zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym (komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją dr hab. K. Osajda 2018 roku wyd. 1).

Tym samym uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku doznaje istotnych ograniczeń. Po pierwsze, żądanie zmiany może oprzeć tylko na takiej podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a więc tak samo, jak w okolicznościach przewidzianych w art. 403 § 2 kpc. Po drugie, jest ograniczony terminem rocznym, wskazanym w art. 679 § 1 in fine KPC. Kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może złożyć wniosek na podstawie powołanego przepisu w terminie jednego roku od dnia, w którym uzyskał możliwość wskazania podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia, jeżeli nie mógł jej powołać w trakcie postępowania spadkowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2012 roku III CSK 121/12);

Brzmienie art. 679 § 1 zdanie drugie kpc wskazuje, że uczestnicy postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie mogą opierać żądania zmiany postanowienia na podstawie, którą mogli powołać w tamtym postępowaniu. Następuje bowiem prekluzja uprawnień do zgłaszania twierdzeń i środków dowodowych, które mogły być, a nie zostały zgłoszone w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 roku, IV CSK 141/11). W literaturze i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że przepis art. 679 kpc nie tylko realizuje ochronę dziedziczenia spadkodawcy, lecz zastępuje także instytucję wznowienia postępowania w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, w drodze żądania zmiany dotychczasowego, wadliwego stwierdzenia nabycia spadku (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1994 r., III CZP 40/94, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2004 r., III CK 458/03). W orzecznictwie wyjaśniono również, że wznowieniowy charakter postępowania o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku pozwala sięgnąć przy wykładni zawartego w art. 679 kpc pojęcia „podstawy”, której uczestnik postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie mógł powołać w tym postępowaniu, do treści i dorobku wykładni art. 403 § 2 kpc. Wskazano też, że obejmuje ono zarówno okoliczności faktyczne, jak i środki dowodowe. Podkreślono, że postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków bezczynności, czy wręcz błędów uczestnika postępowania. Nie wyklucza to jednak, co do zasady, możliwości powoływania się przez wnioskodawcę w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 679 kpc na nowe dowody, także odnośnie do okoliczności podnoszonych w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, jeżeli nie mógł ich wówczas powołać (postanowienie Sąd Najwyższy z dnia 6 czerwca 2007 r., III CSK 19/07).

Z art. 679 kpc wynika zatem jednoznacznie ściśle powiązanie uprawnienia żądania zmiany postanowienia z podstawą, która nie mogła być powołana przez zainteresowanego w poprzednim postępowaniu, w którym brał udział. Strona wnosząca o zmianę postanowienia spadkowego powinna wykazać, że powołane przez nią fakty i dowody, które mają uzasadniać żądanie zmiany, pozostawały poza jej dostępem podczas poprzedniego postępowania, przy uwzględnieniu, że chodzi o obiektywną możliwość ich powołania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 roku III CSK 239/13).

Ograniczenia wprowadzone w art. 679 § 1 zd. 2 kpc z założenia ustawodawcy mają służyć stabilizacji postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku. W orzecznictwie podkreślono, że art. 679 § 1 zd. 2 kpc jako przepis o charakterze restrykcyjnym musi być wykładany ściśle (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1997 r., I CKN 276/97, OSNC 1998, Nr 4, poz. 63, z glosą M. Niedospiała, PiP 1998, Nr 2, s. 107 i n.,). Z tego względu przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku – w rozumieniu art. 679 kpc – należy rozumieć formalny

udział w postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierności, czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego występującego w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CKN 740/98).

Z kolei ciężar dowodu, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku nie jest spadkobiercą, lub że jej udział jest inny niż stwierdzony, spoczywa na wnioskodawcy domagającym się zmiany stwierdzenia nabycia spadku (A. Szpunar, Zmiana postanowienia o stwierdzeniu nabycia, s. 39 i n.; B. Kordasiewicz, w: System PrPryw, t. 10, 2015, s. 596–597).

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, w pierwszej kolejności wskazać należy, że Gmina M. Ł. była uczestnikiem postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem pod sygnatura akt II Ns (...), w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym 4 sierpnia 2011 roku W. G.. Odpis wniosku w wyżej wskazanej sprawie Gmina M. Ł. odebrała w dniu 29 grudnia 2014 roku, z kolei Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wydał postanowienie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku w dniu 20 października 2015 roku, a zatem po upływie dziesięciu miesięcy od dnia kiedy Gmina M. Ł. była uczestnikiem postępowania. Nadto zwrócić należy uwagę, iż w toku przywołanego postępowania Gmina M. Ł. nie podjęła żadnych czynności mających na celu wskazanie osób należących do kręgu ustawowych spadkobierców zmarłego W. G.. Tym samym, z racji uczestnictwa w toku postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, w sprawie o sygnaturze II Ns 499/12, wnioskodawczynią Gminę M. Ł. obowiązywała w niniejszym postępowaniu toczącym się w przedmiocie zmiany prawomocnego postanowienia wydanego w dniu 20 października 2015 roku, w sprawie o sygnaturze II Ns 499/12, opisana powyżej prekluzja w zakresie zgłaszania dowodów, które były dla Gminy M. Ł. dostępne już na etapie pierwotnego postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku. W tym miejscu z całą mocą podkreślić należy, iż Gmina M. Ł., na której ciążył onus probandi w przedmiotowej sprawie, w żaden sposób nie wykazała niemożności wskazywania, w toku postępowania toczącego się pod sygnatura II Ns 499/12, faktu istnienia innych potencjalnych spadkobierców W. G., którzy ujawnieni zostali w niniejszym postępowaniu. Gmina M. Ł. nie podjęła nawet inicjatywny dowodowej w tym zakresie, bowiem nie zgłosiła żadnych wniosków dowodowych na okoliczności niemożności wskazania ustawowych spadkobierców zmarłego W. G.. Co więcej faktem notoryjnym jest, że Gmina M. Ł. dysponuje szerokimi bazami danych, które umożliwiają stosunkowo łatwe ustalenie kręgu spadkobierców ustawowych po osobach zamieszkałych na terenie Ł.. To z kolei oznacza, że wnioskodawczyni miała niczym nieskrępowane możliwości powołania wszystkich potencjalnych spadkobierców W. G., już na etapie postępowania spadkowego o sygnaturze akt II Ns 499/12, nie wykazując przy tym w toku rzeczonego postępowania, iż nie miała takowych możliwości począwszy od grudnia 2014 roku do października 2015 roku, oraz że dokonała w ramach należytej dbałości o swoje interesy wszelkie możliwe czynności zmierzające do wskazania spadkobierców ustawowych zmarłego spadkodawcy, w toku postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem w sprawie o sygnaturze II Ns 499/12.

Na marginesie wskazać należy, iż restrykcyjny przepis art. 679 kpc, nakazuje badać czy strona miała obiektywną możliwość powołania się na fakty i dowody, które mają uzasadniać zmianę prawomocnego orzeczenia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, a co za tym idzie bez znaczenia jest subiektywne przekonanie strony o konieczności lub braku konieczności poszukiwania takich okoliczności. Wnioskodawczyni na skutek swojego zaniedbania nie podjęła takowych czynności, czego konotacją jest oddalenie przedmiotowego wniosku.

Nadto zasygnalizować należy, że przepisy prawa przyjmują naturalne założenie, że strona postępowania przed sądem troszczy się należycie o swe interesy i ponosi konsekwencje lekkomyślności lub niedbalstwa, a postępowanie o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku nie może być wykorzystywane jako środek do usunięcia skutków braku aktywności czy wręcz błędów uczestnika postępowania.

Na koniec rozważań odnieść się należy do uzasadnienia wniosku złożonego w niniejszej sprawie, w którym to wnioskodawczyni wskazała, że podstawą złożenia wniosku o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku jest nowelizacja kodeksu cywilnego, do której doszło w 2009 roku (dokonana mocą ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny), która rozszerzyła krąg spadkobierców ustawowych. W ocenie Sądu przywołana okoliczność jest irrelevantna. Wnioskodawczyni nie wyjaśniła w jaki sposób fakt zmiany przepisów prawa miał utrudnić jej powołanie w toku postępowania o sygnaturze akt II Ns 499/12, w okresie jej uczestniczenia

w sprawie, wszystkich możliwych do ustalenia spadkobierców ustawowych W. G., który zmarł 4 sierpnia 2011 roku, a zatem w czasie obowiązywania zmienionych, w zakresie kręgu spadkobierców ustawowych, przepisów prawa cywilnego.

Na marginesie zauważyć jedynie należy, że nawet gdyby wniosek Gminy Ł. spełniał przesłanki konieczne do skutecznego przeprowadzenia postępowania w przedmiocie zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, wynik niniejszego postępowania i tak byłby dla Gminy negatywny. Wszyscy potencjalni spadkobiercy ustawowi ujawnieni w toku niniejszego postępowania odrzucili bowiem spadek po zmarłym W. G. w określonym ustawowo terminie. To z kolei oznacza, że ostatecznie i tak należałoby stwierdzić, że spadek po zmarłym W. G. nabyła Gmina Ł..

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił przedmiotowy wniosek jako bezzasadny.